

«Altmark» igjen

Morgenbladet 1953 nr. 298
Av kommandør Olav Bergersen

Da saken atter er kommet opp — og denne gang i et noe eien-dommelig perspektiv — kan det være av betydning å repetere enkelte faktiske data, for dem som vil se.

Den 17. november 1939 kom den tyske hjelpekrysser «Westerwald» — «Altmark»s søsterskip — inn Frohavet for å fortsette sydover innenskjærs. Den førte falsk flagg (handelsflagg) og nektet å la seg visitere. Det ble bragt på det rene at den var sterkt og offensivt bevæpnet. Som kaper måtte den bli å utvise, som krigsskip å nekte adgang til norsk krigshavn. Den norske regjering godtok den som krigsskip. Da Bergens krigshavn strekker seg fra Hjeltefjorden i nord til Korsfjorden i syd, måtte altså krigsskipet «Westerwald» passere denne hvis det skulle fortsette innenskjærs. Utenriksdepartementet (UD) tillot en slik seilas — i åpenbar strid med landets egne nøytralitetsregler.

Den 14. februar 1940 entret hjelpekrysseren «Altmark» norsk farvann gjennom Frohavet. Den var forfulgt av allierte stridskrefter og skulle av den grunn være internert. Fra Kommanderende admiral (KA) var utgått varsel om at skipet var ventendes og at det angivelig skulle ha fanger ombord. «Altmark» skulle etter ordre behandles som krigsskip, og ble som sådant av den stedlige sjømilitære kommanderende nektet adgang til å passere Bergens krigshavn, samtidig som KA fra ham fikk melding om at der øyensynlig befant seg fanger ombord. UD og KA tillot ham allikevel å passere Bergens krigshavn mens engelske sjøstridskrefter avventet dens ankomst utenfor Fedje—Osen. Den tyske hjelpekrysser ble hele tiden eskortert

av norske krigsskip. Utfor Jæren dukket den engelske jager «Cossack» opp og foreslo for den norske eskorte at «Altmark» av denne skulle føres til Bergen forat fangespørsmålet der kunne løses på nøytral basis. Dette ble nektet og «Altmark» gikk inn til Jøssingfjord. «Cossack» gjorde det samme, hva den selvsagt hadde samme rett til som «Altmark». Da de norske myndigheter ikke ville medvirke til spørsmålets løsning, befrikk «Cossack» selv fangene, men gjorde altså ikke «Altmark» annen skade enn dens egen motstand medførte. Da «Altmark»s seilas gjennom Bergens krigshavn var ulovlig, var også fangenes ditto det samme. Var «Altmark» etter den norske sjømilitære sjefs lovlige ordre blitt henvist til å gå ut Fedje—Osen, ville fangene blitt befridd i sjøen. De fanger det her er tale om var ikke krigsfanger men sivilpersoner — av forskjellige nasjoner — i lovlig ærend.

Da UD den 19. februar 1940 redegjorde for «Altmark»-saken i Stortinget ble fartøyets ulovlige ferd gjennom Bergens krigshavn utilstedelig fortiet, hvorved affærens virkelige perspektiv ble uttallig forskjøvet.

A sammenligne Jøssingaffæren med affæren på Bergens red i 1665 har intet med en saklig diskusjon å gjøre.

En nærmere redegjørelse av meg om denne sak finnes i Norsk Tidsskrift for Sjøvesen hefte 3 og 4 for 1952 under titelen: Politisk ansvarsberedskap.

Olav Bergersen.

forv
le t
dre
stef
ikk
ogs
E
me
bef
me

114317

m:
pl
si
a
i